

Liberalerna har getts respit att ta sig ur sin populism.

5-2026 · OKTOBER 2026

Hans Bergström:

Tidö och Karl Staaff räddade kvar Liberalerna i riksdagen. Tidö för att allmänborgerliga väljare fann regeringen värd en andra mandatperiod, och tog till sig det enkla budskapet att L måste in för att Tidö inte skulle tvingas bort. Karl Staaff för att tillräckligt många väljare sa sig "Liberalerna har dock en för stolt historia för att bara försvinna".

Simona Mohamsson imponerade med "grit" och energi. Att dömas ut av opinionsmätningar dag efter dag och likväl stiga upp varje morgon med kämpaglöd och glädje – för det fordras ett ovanligt mått av personlig karaktär.

Liberalerna har getts en respit, givet att regeringsbildningen till sist resulterar i att partiet får några år i en mindre slitsam oppositionstillvaro.

Men man bör se med klarhet på vad som hände. 42 procent av dem som röstade på L i år, röstade moderat 2022. De ville med sin röst framför allt rädda Tidöregeringen. I kommunvalet fick Moderaterna drygt 22 procent, i riksdagsvalet 19,9. Skillnaden var omkring 150 000 röster, som mest gick till Liberalerna.

Omvänt gjorde L ett katastrofval i kommunerna, med ett resultat precis på spärrgränsen fyra procent, mot 5,3 procent i riksdagsvalet. I det gamla liberala fästet Göteborg fick L denna gång 3,5 procent i kommunvalet; det kan inte ha hänt i mannaminne. I riksdagsvalet i Göteborg röstade 5,9 procent på Liberalerna.

Om liberala väljares missnöje med L mest handlade om att man ogillade partiets samröre med SD på nationell nivå, borde partiet ha straffats på riksnivå mer än på kommunal nivå. Men så blev inte fallet (bortsett från den formidabla Torkild Strandberg i Landskrona, som nu nådde 40 procent kommunalt!). Det kan för övrigt noteras att Centern, som tog absolut avstånd från att på minsta sätt ha med SD att göra och stödde Magdalena Andersson som statsminister, ökade minst av de gamla allianspartierna i riksdagsvalet – med 0,32 procent, mot 0,73 i ökning för Liberalerna, 0,75 för Moderaterna och 0,83 för Kristdemokraterna.

En prognos: Centern är nästa krisparti. I SvT/Valu anger 36 procent av de centerröstande att de betraktar sig som "höger" ideologiskt, 39 procent som "mitten" och 25 procent som "vänster". På denna grund, och med en partiledare som har varit djupt engagerad för privat ägande och företagande, ska partiet nu skriva ett gemensamt regeringsprogram med

Vänsterpartiet/f d kommunisterna samt med ett Miljöparti som avskys på landsbygden för sin fientliga politik mot dess livsförutsättningar. Hur Centern än vänder sig i denna konstellation genereras missnöje.

Centern kommer snart nog att få erfara samma typ av dilemman i samarbete vänsterut som Liberalerna har genomgått i sitt samarbete på den icke-socialistiska sidan. Det kommer inte att sluta väl, vare sig för Sverige eller för partiet. Vi får se om de liberala politiker som lämnade L för C på grund av regeringsamverkan med SD verkligen finner att gräset är så mycket grönnare på andra sidan.

Det är i historiskt perspektiv synd att Nyamko Sabuni inte vågade sätta ner foten på det sätt Simona Mohamsson gjorde i regeringsfrågan. När Nyamko tillträdde som partiledare sommaren 2019 hade hon ett stort kapital av förtroende från den borgerliga väljarkåren, baserat på hennes tidiga och modiga linje rörande gängkriminalitet med mera. Men hon fann det nödvändigt att prioritera den inre enigheten i ett litet parti, trots att det redan då stod klart att motsättningarna inte gick att överbygga och att framtiden låg i att återerövra många borgerliga väljare som lämnat.

Det tillskott av väljare som Liberalerna nu fick i det absoluta slutskedet bör inte avfärdas bara som "stödröstare". Det finns gott om personer hos särskilt Moderaterna som betraktar sig som liberaler ideologiskt. Folkpartiet försökte monopolisera det fina begreppet "liberal" med det olycksaliga namnbytet 2015, men liberalismen som idéhållning är större än partiet och skulle ha överlevt en politisk konkurs för partiet.

Det bör också konstateras att Liberalerna inte klarade riksdagsspärren på grund av politiska sakförslag under det senaste året. De politiska utspelen fått många att rynka på huvudet i den tänkande delen av väljarkåren. Liberalerna under Mohamsson får nog sägas ha varit det mest populistiska av alla riksdagspartier. Ett enda bland många exempel: Utspelet om att införa en gräns på högst 20 elever per klass i den svenska skolan, i förening med lagstadgad sänkt undervisningsskyldighet för lärarna och 10 000 mer i lön per månad för "behöriga" lärare. En sådan "reform" skulle inte bara kosta tiotals miljarder, utan därtill vara omöjlig att genomföra på grund av att det inte går att hitta så många nya kvalificerade lärare som skulle fordras. Förslaget blir inte bättre av att man samtidigt kräver att endast lärare som fått examen från svensk lärarhögskola skulle få anställas, detta samtidigt som den liberala ledningen för utbildningsdepartementet helt underkänner kvaliteten på denna lärarutbildning. Det finns ingen logik och ingen sakanalys här, enbart ytlig kampanjpopulism.

Detsamma gäller partiledningens grova kampanj mot friskolor, mot entreprenörskap på tjänsteområden där kvinnor dominerar och plötsliga fiendskap mot tanken att familjer ska ha egenmakt över så viktiga delar av livet som val av skola och vård. Den nuvarande partiledningens vurm för staten, och obegränsade tro att allt blir så bra bara staten tar över eller reglerar mer, är också fylld av illusioner om staten. Waldemar Svensson varnade med kraft för vad han benämnde "allstatligheten", just det som präglade Liberalernas agerande under mandatperioden.

Folkpartiet var inte bara folkligare än Liberalerna, utan också med större krav på intellektuell redlighet. Partiet mår inte väl av att fortsätta som så populistiskt som det blivit under sina två senaste partiledare. Från VALU kan för övrigt noteras att 85 procent av Liberalernas väljare placerade sig själva som "höger" på en ideologisk skala, 12 procent som "mitten" och endast tre procent som "vänster". Att med en sådan väljarkår driva kampanj mot företagande och människors valfrihet blir mycket underligt och förvirrande. Linjen kan korrigeras på nästa landsmöte.

Ett viktigt utfall av valet var att Moderaterna kom ut i gott skick, trots att man tappade ett par procentenheter till Liberalerna. Det behövs en samlande borgerlig kraft, som kan leda programarbete och hålla ihop en regeringsduglig allians. Kanske blir det skifte på partiledarposten hos M under mandatperioden, men det kan genomföras i ordnade former. Det finns många dugande och erfarna kandidater, med Benjamin Dousa som en ovanlig naturbegåvning för rollen, med tiden.

Sverigedemokraterna gjorde inget dåligt val, med 17,5 procent, men har att – med Tidö fört till historien – begrunda sin väg framåt. Till det goda med svensk politisk kultur hör att partier som startat i protest tenderar mogna med tid och erfarenhet, via utskott och kommittéer, många koppar kaffe och långa förhandlingar. SD har fått tid att utvecklas organiskt, och har i dag många dugande, seriösa krafter. Jag tror inte att partiet gör sig värt demonisering framöver. En vänsterregering kommer att ge gott om anledning till tydlig opposition, med SD national- och socialkonserverativt till sin lutning, M liberalkonserverativt.

Så stökig som ledningen av Sverige nu riskerar bli, med nyval som ständigt närvarande möjlighet, behöver de f d. Tidöpartierna hålla sig redo för att kunna återta ansvar för landet.

Vi bör komma ihåg att Sveriges framtid nu står på spel. Vad händer med kärnkraften, som fordrar mycket långsiktiga beslut? Hur går det med uppbyggnaden av försvaret, när Putin

redan inlett hybridkrig mot Västeuropa? Ska utrikespolitiken nu återgå till att intressera sig mer för Namibia än för Ukraina, så som Magdalena Andersson antytt? Ska skatter, regleringar och incitament för frånvaro åter sänka Sveriges konkurrenskraft och förstöra den fina ekologi för företagande och tillväxt som byggts från Bildt-regeringen och framåt? Ska den förödande "progressivismen" få sänka svensk skola? Ska "snällismen" åter komma att prägla politiken för brott och för invandring. Ska kulturellrelativismen få bygga illusioner om hederskulturer och klanvålden?

Tidöpartierna hade behövt få fyra år till, särskilt som de kom i gång sent och Sverige är långsamt att styra med sina utredningskrav och vänsterimpregnerade myndigheter. Med 56 procent icke-socialistisk majoritet i 2026 års val borde det ha varit möjligt att fortsätta i sund riktning. Men Centern fann SD värre som sällskap än Vänsterpartiet, och där står vi i skrivande stund.

Hans Bergström – docent i statsvetenskap, författare, f d. chefredaktör Dagens Nyheter

Foto: Brenda Ross